

Råstoflovens mislykkede regler om betaling af vederlag Notat om behovet for en omgående ophævelse af alle vederlagssatser

1. Baggrund

Pr. 1. januar 2010 trådte den nye råstoflov i kraft. Loven indførte regler om betaling af vederlag ved råstofindvinding på det danske søterritorium som følger:

- Kr. 8,00 pr. m³ indvundne sømaterialer i områder med fælles eneret for alle indvindere, hvor den pågældende indvinder ikke har efterforsket området, jf. råstoflovens § 22 a, stk. 2.
- Kr. 6,00 pr. m³ i områder med fælles indvinding for alle, hvor den pågældende indvinder har efterforsket området, jf. råstoflovens § 22 a, stk. 2.
- Kr. 2,50 pr. m³ (minimum) i områder med eneret til indvinding, vundet i henhold til en auktion, jf. råstoflovens § 22 a, stk. 3.
- Hertil kommer en række overgangsregler med lige vilkår for indvinderne.

Som følge af to "uventede" afgørelser fra Naturklagenævnet¹ og en administrationspraksis i modstrid med loven betales der i dag følgende vederlagssatser:

- Kr. 0,00 pr. m³ i en 10-årig periode i to områder omfattet af Naturklagenævnets to afgørelser af 7. december 2009. Det ene område indeholder en meget væsentlig råstofressource, og skulle efter loven være omfattet af vederlagssatserne i § 22 a, dvs. vederlag på kr. 8,00 eller kr. 6,00 pr. m³.
- Kr. 2,50 pr. m³ i fire vundne auktionsområder.
- Kr. 4,00 pr. m³ i en række områder omfattet af en overgangsordning, hvor vederlaget skulle fastsættes efter råstoflovens § 22 a, dvs. kr. 8,00 eller kr. 6,00 pr. m³. I disse områder har især NCC Råstoffer A/S mulighed for at foretage indvinding.
- Kr. 8,00 pr. m³ i en række af de ovenfor nævnte "fællesområder" til trods for, at virksomhederne har efterforsket området (burde være kr. 6,00 pr. m³ for disse virksomheder).
- Kr. 6,00 pr. m³ i en række andre områder.

Disse vederlagssatser følger af afgørelser fra Naturklagenævnet, en lang række afgørelser fra By- og Landskabsstyrelsen samt en bekendtgørelse udstedt af By- og Landskabsstyrelsen.

2. Ulig konkurrence

Det er i dag tilfældigheder der afgør, hvilke vederlag en indvindingsvirksomhed skal betale til staten, når der indvindes materialer på søterritoriet. De indvundne materialer afsættes alle til forskellige opgaver på land (eller til opfyldning), og køberen af materialerne betaler en pris pr. m³. Det vederlag, som indvindingsvirksomheden skal betale til staten, indgår selvsagt i den pris, som kunden må betale, og de forskellige vederlagssatser medfører derfor en ulige konkurrence – hvis der overhovedet længere er konkurrence.

Formålet med lovændringen var at øge konkurrencen og sikre indvindingsvirksomhederne ensartede og lige vilkår. Det modsatte er sket ved den foreliggende praksis om vederlagssatser.

¹ Naturklagenævnets afgørelser af 7. december 2009 om indvinding på 506-PA Marthe Flak og 538-GB Bjelkes Flak, hvor det blev bestemt, at der skal betales kr. 0,00 i vederlag i en 10-årig periode.

3. Virksomhedernes retlige skridt

Indvindingsvirksomhederne er tvunget til at tage alle skridt for at beskytte sig mod den ulige konkurrence, som vederlagsstatserne har medført. Den tilfældige fordel, som visse virksomheder får, er eksistenstruende for de andre virksomheder.

Rohde Nielsen A/S har derfor taget følgende skridt:

1. Påpeget de uheldige effekter over for By- og Landskabsstyrelsen. Dette har ikke ledt til ændringer af de truffe afgørelser;
2. Indbragt en række af afgørelserne for Miljøministeriet som ressortministerium. Miljøministeriet har endnu ikke reageret;
3. Indgivet klage om ulovlig statsstøtte (til de virksomheder der får fordelene af de lempe-lige vederlagsordninger) til EU-Kommissionen;
4. Har i dag fredag den 18. juni 2010 indledt søgsmål om fastsættelse af vederlag ved de ordinære domstole inden for den 6-måneders søgsmålsfrist, der gælder i en række af By- og Landskabsstyrelsens afgørelser.

4. Ophævelse af vederlag og revision af råstofloven

Den foreliggende markedssituation er aldeles uacceptabel, og det er heller ikke acceptabelt for lovgiver, at loven så kort tid efter dens ikrafttræden skal ende i så mange retlige tvister.

I forbindelse med lovens vedtagelse blev det fra politisk side tilkendegivet, at der efter to år skulle ske en gennemgang af loven og administrationspraksis for at se, om loven fungerede efter dens hensigt.

I den foreliggende situation bør denne revision indledes allerede nu, og samtidig bør der med omgående virkning tages skridt for at afværge den ulige konkurrence, som de forskellige vederlagssatser har medført. Dette bør ske ved, at alle vederlagssatser med omgående virkning ophæves, og det fulde system må derefter revurderes med henblik på at overveje, om der fremover skal gælde vederlagssatser, og i givet fald hvordan disse kan gælde på en måde der sikrer absolut lige konkurrence.

Det er ikke overraskende, at den foreliggende situation er opstået. Loven blev vedtaget gennem en sjustet lovforberedelse, hvilket blandt andet kom til udtryk i en kritik fra Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg over for miljøministeren. De berørte virksomheder modtog lovforslaget i høring med en høringsfrist på fire dage, hvilket selvsagt ikke gjorde det muligt for virksomhederne at komme med en konstruktiv og dybdegående kritik af det foreslåede system om vederlag. Det lovforberedende arbejde må gøres om på en ordentlig måde. Miljøministeren har et ansvar for dette.

18. juni 2010